

1-İSLÂM'IN YARDIMLAŞMA VE PAYLAŞMAYA VERDİĞİ ÖNEM

Yardımlaşma insan için vazgeçilmez bir ihtiyaçtır. İnsan doğumundan ölümüne kadar hayatını yardımlaşma sayesinde sürdürebilir. Toplumda herkes bir diğerine muhtaçtır. İhtiyaçlarımızı ancak başkalarının yardımıyla karşılayabiliriz. toplum paylaşma ve yardımlaşma sayesinde ayakta kalabilir. Eğer toplumdaki bireyler birbirlerini ihmal eder ve yardımlaşmayı terk ederlerse insanlar arasında sevgisizlik, düşmanlık, çatışma artar. Toplumdaki birlik, beraberlik ve huzur ortamı zarar görür. Bu nedenle toplumlar için sosyal dayanışma çok önemlidir. Kur'an-ı Kerim'de Yüce Allah, "...İnsanları ancak bana kulluk etsinler diye yarattım." buyurarak insanın yaratılış amacının kendisine kulluk etmek olduğunu bildirmiştir. Allah'a (c.c.) kul olmak insana bazı sorumluluklar yükler. Kişi, ancak bu sorumluluklarını yerine getirdiği takdirde iyi bir insan ve iyi bir kul olabilir. Bu sayede hem Allah'ın (c.c.) rızasını hem de kulların sevgisini kazanır. İyi bir kul olabilmek için öncelikle bütün varlıkların Allah (c.c.) tarafından yaratıldığının unutulmaması gerekir. Müslüman, yakın çevresinden başlamak üzere tüm yeryüzünden sorumludur. İnsanı ve insanın içinde yaşadığı dünyayı koruyabilmek ancak yardımlaşmayla mümkündür. İslam dini insana ve topluma faydalı olan hususlarda yardımlaşmayı emrederken zararlı ve kötü olan işler üzerinde yardımlaşmayı yasaklamıştır. Müslüman paylaşma ve yardımlaşmaya yakın çevresinden başlamalıdır. Çünkü herkes kendi çevresindekilerle ilgilendiğinde toplumsal ilişkiler kendiliğinden sevgi ve kardeşlik üzerine kurulmuş olur. Ayrıca yakınındakilere duyarsız olanların uzaktakilerin dertleriyle ilgilenmesi çok daha zordur. İslam, paylaşma ve yardımlaşma duygusunu güçlendirmeyi amaçlar. Bu konuda Müslümana yol gösterir. Herkese kendi durumuna göre yardım etmeyi tavsiye eder. Böylece insanı cimrilik ve bencillik tutsaklığından kurtarıp paylaşmanın verdiği mutluluğa ulaştırmak ister. Bizler de her fırsatta birbirimizle yardımlaşarak aramızda sevgiyi güçlendirmeye ve Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmaya çalışmalıyız.

ZEKAT VE SADAKA İBADETI

İslam Müslümanlara birçok yardımlaşma yolu öğretmiştir. Bu yardımlaşma çeşitlerinden biri de zekâttır. Zekât, sözlükte temizlenme, çoğalma, bereket, gelişme gibi anlamlara gelir. İslam'ın beş şartından biri olan zekât, dinen zengin sayılan Müslümanların yılda bir kez mallarının belli miktarını ihtiyaç sahiplerine vermelerine denir. Zekât, akıllı, ergenlik çağına girmiş zengin Müslümanlara Allah'ın (c.c.) bir emridir. Mutlaka yerine getirilmesi gerekir.

İslam, yardımlaşmayı sadece zekât ibadetiyle sınırlandırmaz. Zengin veya fakir herkesin elinden geldiğince iyilik yapmasını, ihtiyaç sahiplerine yardım etmesini ister. Bu noktada önemli kavramlardan biri de **infaktır**. Sözlükte harcama yapmak anlamına gelen infak, müslümanın Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmak için sahip olduğu mallardan Yüce Allah'ın emrettiği harcama yapması, bağışta bulunmasıdır.

İslam'ın Müslümanlara öğrettiği diğer bir yardımlaşma çeşidi de **sadakadır**. Kelime anlamı olarak sadaka, doğru söylemek ve verdiği sözde durmak demektir. Terim olarak, bir Müslümanın Allah'ın (c.c.) sevgisini kazanmak amacıyla yaptığı hayırlı işlerin tamamı için kullanılır. Zekât, sadece zenginlere ait bir sorumluluk olmasına rağmen infak ve sadaka bütün Müslümanları kapsar. Bu ibadetleri zengin-fakir, kadın-erkek, büyük-küçük tüm Müslümanların yapması gerekir. Çünkü sadaka Müslümanın Allah'a (c.c.) duyduğu sevgiden kaynaklanan bir ibadettir.

Kimler zekat vermelidir?

Zekât ibadetinin, Kur'an-ı Kerim'de yirmi yedi ayette namazla birlikte zikredilmesi bu ibadete Allah'ın (c.c.) verdiği önemi göstermektedir. İslam dininde akıllı ve ergenlik çağına girmiş, nisab miktarından fazla mala sahip olan her zengin müslüman zekât vermekle mükelleftir.

Temel ihtiyaçlar nelerdir?

Bir Müslümanın kendisi ve ailesinden bakmakla yükümlü olduğu kimselerin yeme, içme, barınma, giyinme, sağlık, eğitim, ulaşım gibi giderleridir. İslam'a göre bunlar temel ihtiyaçlardır. Bu nedenle temel ihtiyaçlar kapsamına giren malların zekâtı verilmez.

Bir kimsenin zekât vermekle yükümlü olabilmesi için bazı şartlar vardır. Bu şartlar şunlardır:

- Müslüman olmak
- Malını dilediği gibi kullanma ve harcama hakkına sahip olmak
- Akıllı ve ergenlik çağına girmiş olmak.Şafi mezhebine göre dinen zengin sayılan çocukların zekatları velileri tarafından verilir.
- Bir kimse temel ihtiyaçlar dediğimiz asli ihtiyaçlarını karşıladıktan ve varsa borçlarını ödedikten sonra dinen belirlenen miktarda mala sahipse zengin sayılır.Bu asgari miktara Nisap denir.Her malın nisap miktarı farklıdır.Zekat verilecek malın üzerinden bir yıl geçmesi şartı vardır.

Nisap Miktarı

Zekât ve fitır sadakası verebilmek, hacca gidebilmek, kurban kesebilmek ve diğer bazı mali ibadetleri yerine getirebilmek için Allah (c.c.) ve Resulü tarafından belirlenen mali yeterlilik ve zenginlik ölçüsüne nisab denir. Altın, gümüş, ticaret malları, para, büyük ve küçükbaş hayvanlar, toprak ürünleri, madenler ve deniz ürünlerinin zekâtı verilir. Bu malların nisab miktarları farklıdır.

Kimler Verir.	Nelerden Verilir.	Nisap (Zenginlik ölçüsü)	Ne Kadar Verilir.	Kimlere Verilir.	Kimlere Verilmez.
1- Müslüman olmak, 2- Akıllı olmak, 3- Ergenlik çağına girmek, 4- Hür olmak, 5- Zengin olmak, 6- Zekat verilecek malın üzerinden bir yıl geçmesi (354 gün)	Altın	85 gram	1/40 -- % 2,5	Tevbe Suresi'nin 60. ayetine göre; 1- Yoksullar, 2- Düşkünler, 3- Borçlular, 4- Yolda kalmışlar, 5- Köleler (Özgürlüğünü yitirmiş olanlar), 6- Kalbi İslam'a ısındırılmak istenenler, 7- Zekat toplayan memurlar, 8- Allah yolunda çalışanlar.	1- Müslüman olmayanlara, 2- Zenginlere, 3- Bakmakla yükümlü olunan kişiler (anne, baba, dede, nene, çocuk, torun...), 4- Eş
	Gümüş	560 gram			
	Para	85 gram altın değeri			
	Ticaret malları	85 gram altın değeri	1/40		
	Koyun ve Keçi	40			
	Siğir ve Manda	30	1/30		
	Deve	5	1 Adet Koyun veya Keçi		
	Toprak ürünleri	--	1/10 veya 1/20		
	Madenler	--	1/5		

-Altının nisab miktarı 85 gramdır. Ticaret malı ve paranın da 85 gram altının değerine ulaşması gerekir. Bunların zekâtı kırkta bir oranında verilir.

-Küçükbaş hayvanlarda zekât verilmesi için en az kırk hayvana sahip olmak gerekir. Küçükbaş hayvanlarda kırktan yüzyirmeye kadar bir koyun zekât verilir.

-Büyük baş hayvanlardan siğir ve mandada nisab (alt limit) otuzdur ve 30 siğir için iki yaşında bir buzağı zekât olarak verilir.

-Beş devesi olanın zekât vermesi gerekir. Beş deve için bir koyun verilir.

-Toprak ürünlerinden alınan zekâta oşür adı verilir. Toprak ürünlerinde zekât; sulama, gübreleme gibi masraflar yoksa onda bir, varsa yirmide bir oranında verilir.

-Madenlerde ise çıkan madenin miktarına bakılmaksızın beşte biri oranında zekât verilir.

Zekât kimlere verilir?

Zekât yılda bir kez verilir. Zekât verilecek kimseler Kur'an-ı Kerim'de "Sadakalar (zekâtlar) Allah'tan bir farz olarak ancak, yoksullara, düşkünlere, (zekât toplayan) memurlara, gönülleri (İslâm'a) ısındırılacak olanlara, (hürriyetlerini satın almaya çalışan) kölelere, borçlulara, Allah yolunda olana, yolda kalana mahsustur. Allah pek yi bilendir, hikmet sahibidir." ayetiyle açıklanmıştır.

- Yoksullar:** Nisap miktarından daha az malı olan muhtaç kimselerdir. Bunlara fakir de denir.
- Düşkünler/Miskinler:** Hiçbir malı veya geliri bulunmayan çok zor durumda olan kimselerdir.
- Zekât toplayan memurlar:** Devlet adına zekâtı toplamakla görevli kimselerdir.
- Gönülleri İslam'a ısındırılacak olanlar:** Müslüman olmadığı halde İslam'a ısındırılmak istenen kimselerdir.
- Köleler:** Özgürlüğü elinden alınmış kimselerdir.
- Borçlular:** Borçlu olup nisap miktarından daha az malı bulunan kimselerdir.
- Allah yolunda olanlar:** İslam'ın yayılması ve öğretilmesi için çaba gösteren kimselerdir.
- Yolda kalanlar:** Memleketinden uzakta bir nedenden dolayı parasız ve çaresiz kalan kimselerdir.

TEMEL (ZORUNLU) İHTİYAÇLAR NELERDİR	DİNİMİZE GÖRE KİM ZENGİN SAYILIR.
Bir kişinin ve bakmakla yükümlü olduğu kimselerin bir yıl boyunca hayatını rahatlıkla devam ettirebilmesi için gereken zorunlu ihtiyaçlarıdır. (ev, araba, yiyecek, giyecek, sanat aletleri....) Temel ihtiyaçlar zamana ve toplumlara göre farklılık gösterebilir.	Temel ihtiyaçları ve borçları dışında aşağıdaki mallardan en az birine sahip olan kimse dinen zengin sayılır. Altın – 85 gram Gümüş – 560 gram Para veya ticaret malı – 85gram altın değeri Deve – 5 tane Sığır ve Manda – 30 tane Koyun ve keçi – 40 tane

SADAKA:

Sadaka kapsamlı bir ibadettir. Herkes imkânına göre sadaka ibadetini yerine getirebilir. Zengin olanlar büyük yardımlar yapabilir. Maddi imkânı kısıtlı olanlar ise sahip oldukları ölçüsünde sadaka verebilirler. Maddi yardım yapamayanlar başka şekillerde insanlara yardım ederek bu ibadeti yapmış olurlar. Hastalık gibi nedenlerden ötürü başkalarına yardım edemeyenler bile kötülükten ve kötü sözden uzak durarak sadaka sevabı kazanabilirler. Müslümanın her hayırlı işi kendisi için bir sadakadır.

FİTİR SADAKASI (FİTRE)

Sadaka çeşitlerinden biri de fitir sadakasıdır. Fitir sözlükte; yaratılış, Ramazan'ın sona ermesi ve iftar vakti orucun açılması gibi anlamlara gelmektedir. Temel ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra, nisab miktarı kadar malı bulunanlar kendileri ve bakmakla yükümlü oldukları kimseler için fitir sadakasını verirler. Bu kimselerin fitir sadakasını vermesi vaciptir. Fitir sadakasını; Yüce Allah'ın bize bahşettiği varlığımızın bir şükürü, Ramazan ayında oruçluymken istemeden yaptığımız kusurlu davranışlarımızın bir özrüdür. Ülkemizde daha çok fitre olarak bilinir. Fitir sadakasının bayram namazı vaktine kadar verilmesi gerekir. Böylece bu sadaka sayesinde ihtiyaç sahipleri de bayram coşkusuyla ortak edilmiş olur.

Fitir sadakasını verilecek sadakanın miktarı, veren kişinin bir günlük yemek masrafı kadardır. Bu sadaka zekât verilebilecek durumda olanlara verilir. Fitre verirken akrabaları, yakın komşuları, ihtiyacı olduğunu bildiğimiz kimseleri öncelikle doğru olur. Fitre miktarının alt sınırı her yıl Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından ilan edilir. Bu ibadetleri yaparken kimseyi incitmemek gerektiği unutulmamalıdır.

KİMLER VERİR	KİMLERE VERİLİR	VERİLME ZAMANI	MİKTARI
1- Müslüman olmak 2- Zengin olmak; Sahip olduğu malın üzerinden bir yıl geçmesi gerekmez. Akıl ve ergenlik şartı yoktur. Yani çocuklar ve delilerin fitrelerini de velileri verir.	Zekât verilen yerlere verilir, Zekât verilmeyen yerlere verilmez.	Ramazan Bayramı namazından önce verilir. En uygunu, Ramazan Ayı içinde vermektir.	Kişinin bir günlük (iki öğün, sabah-akşam) yiyecek masrafıdır.

SADAKA-İ CARIYE

Sadakayı cariye, sürekli sevap kazandıran sadaka anlamına gelir.

"İnsanoğlu öldüğünde üç şey hariç, amel defteri kapanır. Bu üç şey: Sadakayı câriye, faydalanılan ilim ve kendine dua eden salih evlat." Hadisi Şerif

Dolayısıyla yol, köprü, çeşme, mescit, yoksullar için aş evi, hastane ve okul gibi hayır kuruluşları birer sadakayı câriyedir. İnsanlar bu gibi yerlerden yararlandığı sürece, bunları yaptırarak, yapılmasına sebep olanlar, yol gösterenler ve destek olanlar, hem hayattayken hem de vefatlarından sonra sevap kazanmaya devam ederler.

YARDIM YAPARKEN NELERE DİKKAT ETMELİYİZ

" Eğer sadakaları (zekât ve benzeri hayırları) açıktan verirseniz ne âlâ! Eğer onu fakirlere gizlice verirseniz, işte bu sizin için daha hayırlıdır. Allah da bu sebeple sizin günahlarınızı örter. Allah, yapmakta olduklarınızı bilir. " Bakara Suresi 271

"...Size verilse, gözünüzü yummadan alamayacağınız kötü malı, hayır diye vermeye kalkışmayın." Bakara Suresi 267

" Mallarını Allah yolunda harcayıp da arkasından başa kakmayan, fakirlerin gönlünü kırmayan kimseler var ya, onların Allah katında has mükâfatları vardır. Onlar için korku yoktur, üzüntü de çekmeyeceklerdir. Güzel söz ve bağışlama, arkasından incitme gelen sadakadan daha iyidir... Ey iman edenler! Başa kakmak ve incitmek suretiyle, yaptığınız hayırları boşa çıkarmayın..." Bakara Suresi 262-264

ZEKAT VE SADAKANIN BİREYSEL VE TOPLUMSAL FAYDALARI

- Mala karşı aşırı düşkünlük ve cimrilik kusurlarını temizler, mali yardımlaşmayı artırır.
- Zengin ve fakir farklılığının ortaya çıkaracağı kin, düşmanlık, haset gibi kötü huyları engeller.
- Zenginin yoksula karşı şefkat ve merhamet duygusunu canlandırır.
- Zekât sermayenin atıl kalmasını engeller. Sermaye sahibi verdiğini karşılamak için onu ticaret ve yatırıma sürer. Bu da üretimin artması demektir. Üretimin artması ise işsizliğin azalması ve kalkması gibi sonuçlar doğurur.
- Zekât, veren kişinin malını bereketlendirir.
- Zekâtını veren Müslüman dini görevini yerine getirmiş olur. Böylece Allah'ın sevgisini kazanır. Dini bir görevi yerine getirmenin mutluluğunu yaşar.
- Zekât, kişide paylaşma, yardımlaşma duygularının gelişmesini sağlar.
- Zekât, veren kişi başkalarına yardım etmenin mutluluğunu yaşar.
- Zekât, ihtiyaç sahiplerinin milli servetten yararlanmasını sağlar.
- Zekât dilenciliği önler. Hırsızlık gibi kötü davranışların en aza inmesini sağlar.

- Yoksulları, düşkünleri ve kimsesizleri hayata bağlar, ümitsizlikten kurtarır.
- Yüce Allah zekât ibadetiyle zenginlere, toplumda bulunan ihtiyaç sahiplerini düşünmeyi ve kollamayı öğretir.
- Bu yardımseverlik duygusu birlik ve beraberliği sağlayarak toplumu güçlendirir. Böylece zekât, fakirlik ve sosyal adaletsizliğin doğuracağı toplumsal sorunların önüne geçilmesine yardımcı olur.
- Toplumsal kurumlarımızı, adet ve geleneklerimizi de etkileyerek **infak kültürünün** oluşmasını sağlar.

Toplumumuzda infak kültürünün bazı yansımaları:

Bayramlarda, düğünlerde, sünnet merasimlerinde çocuklara harçlık vermek, Ramazanda iftarlarda yemek ikram etmek, arkadaşlarımıza bir şeyler ısmarlamak

VAKIF

İslam'a göre helal kabul edilen mallardan faydalanma hakkını Allah'ın (c.c.) rızasını umarak toplumun kullanımına veren hayır kurumudur. Kur'an-ı Kerim'de vakıfla ilgili ayet şudur: "En çok sevdiğiniz şeyleri Allah yolunda harcamadıkça hayra tam olarak erişemezsiniz." (Âl-i İmran suresi, 92. ayet.) Hz. Peygamber, vakıf yapma konusunda Müslümanlara öncü olmuş ve Medine'deki yedi parça arazisini Müslümanlara vakıf olarak bağışlamıştır.

BİR PEYGAMBER TANIYORUM HZ.ŞUAYB

Kur'an-ı Kerim'de peygamberler, tebliğ mücadeleleriyle bizlere tanıtılır. Hz. Şuayb da (a.s.) bize kendi döneminde ortaya koyduğu tebliğ mücadelesiyle tanıtılmaktadır. (Tebliğ : Peygamberlerin Allah'tan aldığı vahiyleri insnalara iletmesidir.)

Hız. Şuayb (a.s.), Medyen halkına gönderilmiş bir peygamberdi. Medyen, ticaret yolları üzerinde kurulmuş önemli bir şehirdi.

Medyen halkı Allah'a (c.c.) kulluk etmeyi unuttukları gibi, ticaretlerinde de hile yaparak haksız kazanç elde etmeyi meşru görüyordu.

Hız.Şuayb halkını hem Allah kulluk etmeye hemde ölçü ve tartıda adaletli olmaya çağırmıştır.Medyen halkı Hız.Şuayb'i dinlememiş ona tepki göstermişlerdir.

Hız Şuayb'ın (a.s.) verdiği mücadele Müslümanlar için de önemli dersler içermektedir. Bir Müslüman Medyenlilerin yaptığı gibi ölçü ve tartıda hile yapmamalıdır. İnancına yaraşır biçimde ticari hayatta dürüst olmayı kendisine ilke edinmelidir.

BİR SURE TANIYORUM MAUN SURESİ VE ANLAMI

Bu sure; Mekke döneminde inmiştir. 7 âyettir. Maûn, yardım ve zekât demektir. Kur'an-ı Kerim'in yüz yedinci suresidir. Tekâsür suresinden sonra Kâfirûn suresinden önce Mekke'de inmiştir. Surede, biri Allah'ın (c.c.) nimetlerini ve hesap gününü inkâr eden nankör, diğeri amellerini gösteriş için yapan riyakâr olmak üzere iki tip insan tasvir edilmektedir.

Okunuşu

Bismillâhirrahmânirrahîm. Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. Eraeytellezî yükezzibu bid-dîn.
2. Fezâlikellezî yedu'ul yetîm.
3. Velâ yehuddu alâ taâmil miskîn.
4. Feveylün lilmusallîn.

5. Ellezîne hüm an salâtihim sâhûn.
6. Ellezîne hüm yürâûne
7. Ve yemneûnel mâûn.

Anlamı

1. Gördün mü, o hesap ve ceza gününü yalanlayanı!
- 2-3. İşte o, yetimi itip kakan, yoksula yedirmeyi özendirmeyen kimsedir.
4. Yazıklar olsun o namaz kılanlara ki,
5. Onlar namazlarını ciddiye almazlar.
6. Onlar (namazlarıyla) gösteriş yaparlar.
7. Ufacık bir yardıma bile engel olurlar.

Maûn suresinde verilen bazı mesajlar

Kur'an-ı Kerim'de yetim ve yoksulların haklarının korunmasıyla ilgili pek çok ayet bulunmaktadır. Maûn suresinde de bu konu işlenmiştir.

Bu surede yetimlere ve yoksullara kötü davranan, onlara sevgi ve şefkat göstermeyen kimselerin ahiret gününe gerçek anlamda inanmadıkları ifade edilmiştir. Ayrıca bu surede kendisinden başkasını düşünmeyen kimseler kötülenirken samimi Müslümanlar da yardımlaşmaya özendirilmektedir.

Maûn suresinde namaz kılmalarına rağmen yardımlaşma bilincine sahip olamayan bu bencil kimselerin; kıldıkları namazlarının özünden uzak oldukları, ibadetlerini gösteriş olsun diye yaptıkları ve hayra engel oldukları haber verilmektedir. Bir

kimse ibadetlerini sadece Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmak için yapmalıdır. Şayet bir kimse insanlara gösteriş olsun diye bu ibadetleri yaparsa riya yapmış olur. Oysa Allah (c.c.) riyaı sevmez. Riya maksadıyla yapılan ibadetleri de kabul etmez. İşte Maûn suresinde namazı gösteriş için kılanların bu ibadetin sorumluluğundan habersiz oldukları bize haber verilmekte ve takındıkları tutum kınanmaktadır.

Bu surede Allah'a (c.c.) gönülden ibadet edenlerin yardımsever kimseler olduğu da anlaşılmaktadır. Samimiyetle inanan ve ahirette hesap verme sorumluluğunu hisseden her Müslüman hem Allah'a (c.c.) hem de yaratılmışlara karşı sorumluluk

duygusu taşır. Kendisi birçok iyilik yaptığı gibi başkalarının da iyilik yapmasına ön ayak olur.

Yardımlaşma ve dayanışmanın önünü tıkamaz. Aksine yardımseverliğin gelişip yaygınlaşmasına, toplumsal ve kurumsal bir yapı kazanmasına katkıda bulunur.

Maûn suresi bu mesajları ile Müslümanları yardımlaşmaya teşvik etmekte, ibadetleri yaparken samimi olmaya ve gösterişten uzak durmaya çağırmaktadır.